

РОДЖЕР ЖЕЛЯЗНИ

ВОЛОДАДАР
СВІТЛА

РОДЖЕР
ЖЕЛЯЗНИ
ВОЛОДАДАР
СВІТЛА

Роджер Желязни — один із культових письменників-фантастів ХХ століття, лауреат найпрестижніших нагород, серед яких «Г'юго», «Неб'юла», «Аполло» і премія журналу «Локус». Автор фантастичних бестселерів серії «Хроніки Амбера». З-під його пера вийшло 50 романів та 150 оповідань, але саме «Володаря Світла» визнано найкращим, знаковим у доробку письменника.

Після загибелі Землі екіпаж і пасажери космічного корабля «Зоря Індії» прибули на планету іншої зоряної системи, де існувало незнайоме землянам життя. Винищивши або ув'язнивши тубільців, члени екіпажу проголосили себе богами цієї далекої планети. Безсмертні, володарі найвищих технічних досягнень, вони мешкають у Місті Небесному, тоді як інші колоністи животіють у злиденних містах і селах темної епохи. Але серед «богів» знаходяться прометеї, які прагнуть нести вогонь прогресу цим небожественним, звичайним людям. Та кожен, хто намагатиметься це зробити, прогніває Небеса. І не врятується жоден. Окрім тих, хто не втратив у собі людину...

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-4524-2

9 786171 245242

ROGER ZELAZNY

**LORD
OF LIGHT**

A NOVEL

РОДЖЕР ЖЕЛЯЗНИ

ВОЛОДАР СВІТЛА

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ
СІМЕЙНОГО
ДОЗВІЛЛЯ**
2019

УДК 821.111(73)
Ж52

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Published by permission of The Estate of the Author
and their literary agents, Zeno Agency Limited (Great Britain)
via Alexander Korzhenevski Agency (Russia)

Перекладено за виданням:
Zelazny R. Lord of Light : A Novel / Roger Zelazny. —
London : Gollancz, 2010. — 304 p.

Переклад з англійської *Дениса Дьоміна*

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

ISBN 978-617-12-4524-2
ISBN 978-0-575-09421-5 (англ.)

© Roger Zelazny, 1967
© Depositphotos.com / fbatis-
ta72, derplan13, обкладин-
ка, 2019
© Nemiro Ltd, видання укра-
їнською мовою, 2019
© Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», пере-
клад і художнє оформлен-
ня, 2019

Денні Плахті —
за мудрість, дружбу, сому

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Кажуть, ніби за п'ятдесят три роки після свого звільнення повернувся він зі Злотої Хмари, щоб іще раз підняти рукавичку Небес, стати на герць із Ладом життя й богами, які його запровадили. Послідовники молилися про його повернення, хай навіть молитви їхні були гріх. Не годиться ж бо турбувати молитвою того, хто, хоч би за яких обставин, пішов у нірвану¹. Та люди в шафранових рясх усе одно благали, щоб Мечник, Манджушрі², знову приїшов поміж ними. І, кажуть, Бодгісатва³ почув...

Хто цілком знищив потяги,
незалежний від харчу, чия царина —
непередавана свобода порожнечі, —
шлях їх, як шлях птахів у повітрі,
важко зауважити.

«Дгаммапада»⁴ (93)

-
- ¹ У буддійській традиції — стан повного зникнення індивідуального «я», звільнення з циклу перероджень. Досягається через так зване просвітлення (пробудження). «Будда» саме й означає «просвітлений», «пробуджений» і може бути як власним іменем, так і загальною назвою. (*Тут і далі примітки перекладача.*)
- ² Один із найважливіших «передпросвітлених» (так званих бодгісатв) у буддійській традиції. Його зазвичай зображають із полум'яним мечем у правиці.
- ³ «Істота, що йде до просвітлення». Особа, яка стала на шлях просвітлення, прагне звільнення для всіх розумних істот, але ще не «пробудилася». Також — просвітлений, який після «пробудження» свідомо залишається у світі задля порятунку інших.
- ⁴ Чи не найважливіший буддійський текст, збірка афористичних висловів, приписаних Будді. Назву можна перекласти як «Шлях закону». Цитату наведено за перекладом М. Копаниці.

Послідовники звали його Магасематман і казали, що він — бог. Сам він, однак, волів відкидати «Мага-»¹ й «-атман»² і звався просто Сем. Богом себе він ніколи не проголошував. А втім, ніколи й не проголошував, що він — не бог. За тих обставин жодне з цих тверджень на користь би не пішло. Мовчання натомість могло б.

Тому особу його оповивала таємниця.

Було це в сезон дощів...

Було це в розповні великої вогкості...

Було це дощовитими днями — піднеслися тоді їхні молитви, за джерело яким правили не чотки й не молитовні колеса, а велика молитвомашина в монастирі Ратрі, богині ночі.

Високочастотні молитви були скеровані вгору, в атмосферу й далі, аж до тієї золотої хмари під назвою Божий Міст, що оперізує цілий світ і вночі нагадує бронзову веселку, а посеред дня робить червоне сонце жовтогарячим.

Дехто з ченців піддавав сумніву канонічність цього способу молитвувати, та збудував машину й керував нею Яма³-Дгарма⁴, упалий, із Міста Небесного; подійкували, саме він хтозна-коли збудував і могутню громову колісницю владаря Шиви⁵ — апарат, що ширяв небесами, вивергаючи по собі полум'яні струмені.

Хай він і потрапив у неласку, та Яму все ще вважали найвправнішим із винахідників, хоча сумніву не було: Боги Міста змусили б його вмерти справжньою смертю, коли б тільки дізналися про молитвомашину. Щоправда, не було сумніву й у тім, що справжньою смертю вони б його змусили вмерти навіть без такого приводу, як молитвомашина, коли б тільки він потрапив їм до рук. Як він уладнає це з кармовладцями,

¹ «Великий» (*санскр.*).

² Душа, самість, одне з наріжних понять індуїзму. Буддійська традиція натомість існування незмінного індивідуального атмана заперечує.

³ Бог смерті в індуїзмі.

⁴ Дгарма або дгамма — закон буття в індуїзмі й буддизмі.

⁵ Одне з верховних божеств у індуїзмі, бог-руйнівник.

було його особисте діло, однак ніхто не сумнівався: щойно прийде час, спосіб він знайде. Він був тільки вдвічі молодший за саме Місто Небесне, а пам'ятало ж заснування того осідку щонайбільше десятеро богів. У питаннях Світового вогню уходив він за мудрішого, ніж навіть владар Кубера¹. Та це були його менші Атрибути. Найліпше його знали за дещо інше, хоч говорив про це мало хто. Рослий, але не надміру; кремезний, та не опасистий; рухався плавно й повільно. Носив червоне, словами не розкидався.

Яма порався коло молитвомашини, а велетенський металевий лотос, що його він приладнав на даху монастиря, обертався і обертався у своїх опорах.

На будівлю, лотос і джунглі біля підніжжя гір падав дощик. Упродовж шести днів Яма надіслав кіловати молитов, але через статичну електрику Нагорі його ніхто не чув. Півголосом покликав він до найславетніших тогочасних божеств плодючості, спом'янувши їхні найвидатніші Атрибути.

За відповідь правив лиш гуркіт грому, і малий мавпій, що Ямі прислуговував, пирхнув.

— Хоч молися, владарю Ямо, хоч проклинай, а результат той самий, — зауважив він. — Себто ніякого.

— Й оце аж сімнадцять утілень тобі знадобилось, щоби збагнути сю істину? — мовив Яма. — Ось тому ти досі й сидиш у мавпі.

— Зовсім ні, — обурився мавпій, якого звали Тек. — Хоч моє падіння й не було таке феєричне, як твоє, проте до нього спричинилися прояви особистої ворожнечі з боку...

— Годі! — відрізав Яма, відвертаючись.

Тек збагнув, що, либонь, зачепив був болюче місце. Шукаючи інший предмет для розмови, рушив до вікна, вистрибнув на широке підвіконня й витріщився на небо.

— Бачу на заході просвіт у хмарах, — повідомив він.

Яма підійшов, теж глянув, нахмурився й кивнув:

¹ Бог багатства в індуїзмі.

— Еге ж. Лишайся тут і тримай мене в курсі.

Він перейшов до пульта.

Нагорі лотос припинив обертатися, відтак скерувався на ділянку чистого неба.

— Дуже добре, — сказав Яма. — Це вже щось.

Він підніс руку до окремої панелі керування, де клацнув кількома перемикачами й підкрутив дві ручки.

Під ними, у печерних підземеллях монастиря, прийняли сигнал і розпочали інші приготування: лаштували носія.

— Хмари знову скупчуються! — крикнув Тек.

— Та вже байдуже, — відказав Яма. — Рибка в сітці. Лине він із нірвани до лотоса.

Знову гримнуло, а в лотос гучно, наче град, забарабанила злива. Змії блакитних блискавиць звивалися й сичали над верховинами.

Яма замкнув останнє коло.

— Гадаєш, він буде радий знову вдягнути тіло? — запитав Тек.

— А йди ти банани ногами лупи!

Тек вирішив, що вважатиме це дозволом піти, і лишив Яму самого в кімнаті, де ще треба було повимикати апаратуру. Спершу рушив коридором, а потім спустився широкими сходами. Зупинившись на майданчику, він почув голоси й шурхіт сандалів, що наближалися з бокової зали.

Не вагаючись, Тек видерся на стіну, чіпляючись за два протилежні ряди вирізьблених тварин — пантер і слонів. Умоститившись на крокві, він сховався в тіні й став нерухомо чекати.

Крізь арку пройшло двоє чорноризців.

— То чому вона не може розчистити їм небо? — спитав перший.

Другий, старший і кремезніший, знизав плечима.

— Хіба ж я мудрець, щоб відповідати на такі запитання... Її небайдужість очевидна, інакше б вона не дала їм цього прихистку й не дозволила б Ямі так ним скористатися. Та хто може визначити межі ночі?

— Або жіночих настроїв, — зауважив перший. — Чув я, що навіть жерці не знали про її прибуття.

— Може бути. Хай там як, а скидається це на добре знамення.

— Скидається на те.

Ченці проминули ще одну арку, і Тек слухав, як вони віддаляються, доки не запанувала тиша.

Та навіть тоді він не пішов із сідала.

«Вона», що її згадували ченці, могла бути тільки сама богиня Ратрі — об'єкт поклоніння ордену, який прихистив послідовників Великодухого Сема, Просвітленого. Тепер і Ратрі належала до впалих із Міста Небесного, носячи шкуру простої смертної. Вона мала всі підстави ображатися через ту історію, і Тек розумів, на який ризик іде Ратрі, даючи їм притулок, не кажучи вже про її особисту присутність під час цієї справи. Якби звістка про це потрапила назовні й була почута ким слід, вона могла б утратити будь-які шанси колись поновитися в правах. Тек пам'ятав її як темноволосу красуню зі срібними очима, яка їде Проспектом Небес на місячній колісниці з чорного дерева й хрому, запряженій огирами чорної та білої масті, у супроводі варті, теж у чорному й білому, змагаючись у пишноті із самою Сарасваті¹. Текове серце стрибнуло у волохатих грудях. Він просто мусив побачити її знову. Однієї ночі, вельми вже давно, за щасливіших часів і в кращій подобі, він танцював із нею на балконі під зірками. Це тривало лиш кілька митей. Та він пам'ятав, а мати такі спогади, коли ти мавпа, тяжко.

Тек зліз із крокви.

На північно-східному розі монастиря здіймалася вежа, височенна. У вежі тій була світлиця. Кажали, що в ній повсякчас пробуває богиня. Щодня там прибирали, постіль міняли, спалювали свіжі пахощі й покладали просто у дверях жертовні приноси. Двері ці зазвичай тримали на замку.

¹ Індійська богиня науки й мистецтв.

Були там, звісно, вікна. Питання про те, чи змогла б крізь одне з них пробратися людина, так і залишиться суто теоретичним. Тек же на практиці довів, що мавпа це може.

Видершись на дах монастиря, він подряпався на вежу, рухаючись від цеглини до слизької цеглини, від виступу до нерівності, під собакуватим гарчанням небес; кінець кінцем зачепився-таки за стіну точнісінько під зовнішнім підвіконням. На нього безугавно падав дощ. Він почув пташиний спів у кімнаті. Побачив краєчок мокрого синього шалика, перекинутого через підвіконня.

Схопився за край і підтягувався, аж доки зміг зазирнути.

Вона була спиною до нього. Сиділа в синьому сарі на ослінчику в протилежному кінці світлиці.

Він випнувся на підвіконня й прочистив горло.

Вона швидко обернулася. На ній був серпанок, тож риси її годі було розрізнити. Подивившись на нього крізь вуаль, вона встала й перетнула світлицю.

Він був нажаханий. Колись струнка, тепер вона мала широкий стан; ступавши колись пружно, мов гілочка хитається, зараз вона перевалювалася з ноги на ногу; обличчя було затемне; навіть крізь серпанок видно було, що лінії носа й підборіддя надто різкі.

Він схилив голову й проспівав:

— «Наша будь з тієї хвилі, як зібралися ми спати, ніби птаство на дерева!»¹

Вона стояла нерухома, мов власна статуя внизу в головній залі.

— «Злодія жени далеко, Ноче, — вовка та вовчицю, — дай заночувати гарно!»

Вона поволі простягла руку й поклала йому на голову.

Трохи помовчавши, прорекла:

¹ Тут і далі стосовно до Ратрі автор цитує гімн «До ночі» зі збірки релігійних гімнів «Рігведа», однієї з Вед — найдавніших священних текстів індуїзму. Відповідні українські цитати подано за перекладом П. Ріттера.

— Благословляю, маленький. На жаль, більше нічого дати не можу. Ні захистити, ані красою обдарувати — самій бракує цих розкошів. Як тебе звать?

— Тек, — відказав він.

Вона торкнулася свого чола.

— Знала я колись одного Тека... Давно минулими днями, далеко звідси...

— Я — *той* Тек, пані.

Вона присіла на підвіконня. Трохи згодом він збагнув: вона плаче під вуаллю.

— Не плач, богине. Тек тут. Пам'ятаєш Тека-архівара? Списосяйного? Готовий він уволити твої веління.

— Теку... — мовила вона. — Ох, Теку! І ти? Я не знала, не чула...

— Колесо¹ повернеться ще раз, пані, і хтозна? Може, усе стане ще й ліпше, ніж колись.

Її плечі здригнулися. Він простягнув був до неї руку, але забрав.

Вона обернулася й подала йому свою.

Помовчавши цілу вічність, сказала:

— Самопливом наш статус не поновиться й справи не владнаються, Теку Списосяйний. Мусимо проторувати власний шлях.

— Що-що? — спитав був він, аж тут утямив: — Сем? Вона кивнула.

— Саме він. Наша надія проти Небес, любий Теку. Якщо вдасться його вернути, у нас буде шанс жити знову.

— То саме тому ти йдеш на цей ризик, тому сидиш у тигрячій пащі?

— А чому ж іще? Коли справжньої надії немає, мусимо викарбувати власну. Хай навіть ця монета й буде фальшива, та, може, її таки вдасться збути.

¹ Самсара (сансара), коло перероджень у так званих дгармічних релігіях (індуїзмі, буддизмі тощо), символ якого — колесо.

— Фальшива? Ти не віриш, що він був буддою?

Вона реготнула.

— Сем був найвидатніший шарлатан на божій чи людській пам'яті. А ще — найгідніший суперник Тримурті¹ за всі часи. Не дивися на мене так збентежено, архіваре! Ти ж знаєш, що він украв канву свого вчення, шлях і досягнення, усі ці шати, із заборонених доісторичних джерел. Це була зброя, не більше. Його головна сила полягала у власній нещирості. Був би він знову з нами...

— Владарко, святий чи шарлатан, а він таки повернувся.

— Не кепкуй із мене, Теку.

— Богине, владарко! Я щойно від владаря Ями, він саме вимикає молитвомашину з отим своїм переможно насупленим виразом.

— Але ж задум був майже безнадійний... Владар Агні² казав якимось, ніби це цілком неможливо.

Тек устав.

— Богине Ратрі! — мовив він. — Хто з усіх, від людей до богів, знається на такому ліпше, ніж Яма?

— На це запитання, Теку, відповіді я не маю, бо її не існує. Але чому ти такий певний, що він зловив нашу рибку?

— Бо він — Яма.

— Тоді ось моя рука, Теку. Веди мене знову, як колись. Погляньмо на Бодгісатву вві сні.

І Тек вивів її крізь двері, униз сходами, у долішні палати.

Печеру заливало світло, породжене не смолоскипами, а Ямними генераторами. Ліжко на узвишші з трьох боків огорожували ширми. Апаратура здебільшого теж уже була схована за ширмами й завісами. Обслуга з ченців у шафранових

¹ Велика трійця індуїзму: боги Брахма (творець світу), Вішну (охоронець світоладу) і Шива (руйнівник світу).

² Бог вогню в індуїзмі.

рясах безшумно сновигала по великій палаті. Біля ліжка стояв Яма, майстерний винахідник.

Їхнє наближення декотрі з добре вишколених незворушних ченців зустріли короткими вигуками. Тек глянув на жінку обіч себе й відступив на крок, затамувавши подих.

Огрядна тітонька, з якою він щойно говорив, зникла. Він знову стояв поруч Безсмертної Ночі, що про неї написано: «Простяглася на весь простір, по долинах та по горах, п'їть-му геть жене зірками».

Дивився Тек лиш якусь хвилю, а тоді затулив очі. Вона й досі зберігала цей залишок свого давнього Образу.

— Богине... — почав був він.

— До сплячого! — звеліла Ратрі. — Він ворухнувся.

Вони підійшли до ложа.

І сталося те, що згодом малювали на фресках у кінці незліченних коридорів, вирізьблювали на стінах Храмів, зображували на стелях численних палаців, — пробудився той, кого знали під різними йменнями: Магасематман, Калкін¹, Манджушрі, Сіддгартха², Татхагата³, Ув'язнювач, Майтрея⁴, Просвітлений, Будда й Сем. Ліворуч од нього стояла богиня-Ніч, праворуч — Смерть; у ногах згорбився Тек-мавпа, немов одвічний коментар щодо співіснування тваринного й божественного.

Одягнений він був у звичайнісіньке смагляве тіло середнього зросту й віку; риси мав пересічні й невиразні; розплющив очі — темні.

— Чолом тобі, Володарю Світла!

Слова ці проказала Ратрі.

Очі блимнули. Погляд був відсутній. Ніде в палаті ніхто не ворухився.

¹ Майбутнє земне втілення Вішну в індуїзмі.

² У буддійській традиції — ім'я Будди, яке він дістав від батьків.

³ Епітет, що ним Будда характеризує сам себе.

⁴ Майбутній бодгісатва в буддійській традиції.

— Чолом тобі, Магасематмане, Буддо! — мовив Яма.
Невидючі, очі витріщалися в простір.
— Привіт, Семе, — сказав Тек.
Лоб трохи зморщився, очі примружилися, погляд спинився на Теку, відтак перейшов на інших.
— Де?.. — прошепотів він.
— У моєму монастирі, — відповіла Ратрі.
Без жодного виразу він поглянув на її красу.
Тоді так щільно заплющив очі, що їхні кутки пішли брижами. Від вищиру болю рот його став луком, стиснуті зуби — стрілами.
— Ти правда той, кого ми назвали? — спитав Яма.
Відповіді не було.
— Ти той, що дав рівний бій небесному війську на берегах Ведри?
Рот пом'якшав.
— Ти той, що кохав богиню смерті?
Очі блимнули. Губ торкнулася скороминуща усмішка.
— Це він, — заявив Яма. Тоді запитав: — Хто ти, чоловіче?
— Я? Я — ніщо, — відказав той. — Якийсь листочок у вирі. Пір'їнка на вітрі...
— Шкода, — мовив Яма, — бо у світі й так задосить листя й пір'я, і я б не гарував так довго, тільки щоб примножити їхню кількість. Я потребував чоловіка, який міг би повести далі війну, перервану його відсутністю, чоловіка могутнього, який міг би протиставити свою могуть божій волі. Думав був, що ти — він.
— Я... — він знову примружився, — Сем. Я Сем. Колись давно... Я ж таки бився, чи не так? Багато разів...
— Ти був Сем Великодухий, Будда. Пам'ятаєш?
— Може, і був...
В очах його повільно розгорявся вогонь.
— Так, — мовив він зрештою. — Був. Найсмиренніший із гордовитих, найгордовитіший зі смиренних. Я бився. Пев-

ний час я вчив Шляху. Бився знову, учив знову, пробував політику, чари, отруту... Я бився в такий жакній великій битві, що саме сонце сховало лице від різанини — люди й боги, звірі й демони, духи землі й повітря, вогню й води, буреплази й коні, мечі й колісниці...

— І ти програв, — зауважив Яма.

— Так, авжеж, ще й як. Та ми їм теж дали перцю, га? Ти, смертобоже, був моїм візничим. Тепер я все це пригадую. Нас полонили, і кармовладці мали чинити суд. Ти втік від них через довільну смерть, шляхом Чорного колеса. А я не спромігся.

— Саме так. Твоє минуле прочитали. Тебе судили.

Яма озирнувся на ченців, які тепер сиділи на підлозі, схиливши голови, і стишив голос.

— Змусити тебе вмерти справжньою смертю означало б зробити мучеником. Дати тобі розгулювати світом, хай у якій подобі, означало б залишити відчинені двері для твого вороття. Тож, як оце ти вкрав своє вчення в такого собі Готами¹ з іншого місця й часу, вони вкрали кінцівку мирської історії тієї особи. Тебе визнали гідним нірвани. Твій атман переселили, але не в інше тіло, а у велику електромагнітну хмару, що оперізує цю планету. Було це понад півстоліття тому. Нині за офіційною версією ти — аватар² Вішну, учення якого хибно витлумачив дехто з найпалкіших послідовників. Твоя особистість існувала далі тільки у формі самоувічнених хвиль, що їх мені вдалося вловити.

Сем заплющив очі.

— І ти *посмів* мене вернути?

— Саме так.

— Я весь час був свідомий мого стану.

— Я так і думав.

Його очі розплющились і спалахнули.

— І все одно посмів викликати мене *звідти*?

¹ Також Гаутама. Родове ім'я Сіддгартхи, Будди.

² В індуїзмі — земне втілення божества.

— Так.

Сем похнюпився.

— Справедливо звать тебе богом смерті, Ямо-Дгармо. Ти позбавив мене найдосконалішого відчуття. Розбив об темний камінь своєї волі те, що понад будь-яким розумінням і смертною величчю. Чому ти не залишив мене там, у морі буття?

— Бо є тут один світ, що потребує твоєї смиренності, твого благочестя, твого великого вчення — і твого мак'явеллівського інтриганства.

— Ямо, я старий. Старий, як людство на цій планеті. Я ж бо один із Перших. Один із найперших, хто прийшов сюди, будував, селився. Решта вже мертві... або боги, *dei ex machini*¹... Я теж мав шанс, але прогавив його. Багато разів. Я ніколи не хотів бути богом, Ямо. Аж ніяк. Лише згодом, побачивши, що вони коять, почав збирати доступну мені силу. Та було запізно. Вони були надто могутні. А тепер я просто хочу знову заснути віковичним сном, знову пізнати Великий відпочин, нескінченне блаженство, слухати співи зірок на берегах величного моря.

Ратрі нахилилася, зазирнула йому в очі й сказала:

— Ти нам потрібний, Семе!

— Знаю, знаю. Вічно воно, як у тім прислів'ї: котрий кінь тягне, того ще й б'ють.

Але, кажучи це, він усміхнувся. Вона ж поцілувала йому чоло.

Підстрибнувши, Тек заскочив на ліжку.

— Людство тішиться, — зауважив Будда.

Яма вручив йому халат, а Ратрі подала капці.

Щоб очуняти від миру, вищого за всякий розум, потрібен час. Сем спав. Спавши, він снів. Снівши, скрикував чи навіть кричав. Апетиту не мав; але Яма підшукав йому тіло й міцне, і бездоганно здорове, цілком здатне знести психосоматичний перехід із божественної відстороненості.

¹ «Боги з машин» (лат.).

Та він годинами просиджував нерухомо, втупившись у якийсь камінець, насінинку чи листочок. І докликатися його з цього стану не вдавалося. Яма вбачав тут небезпеку і поділився цим із Ратрі й Теком:

— Недобре, що він так відстороняється від світу. Я говорив із ним, але де там, наче з вітром порозмовляв. Він не може повернути те, що втратив. А самі спроби відбирають у нього силу.

— Ану ж ти хибно трактуєш його намагання? — спитав Тек.

— Що-що?

— Бачиш, як він роздивляється насінинку, що її поклав перед собою? Зауваж зморшки в куточках його очей.

— І що з того?

— Він мружиться. Погано бачить?

— Ні.

— То чому ж тоді мружиться?

— Щоб ліпше вивчити насінину.

— Вивчити? Це не той Шлях, який він колись проповідував. Але він таки *вивчає*. Не медитує, не шукає в об'єкті чогось, що приведе до звільнення суб'єкта. Ні.

— То що ж він робить?

— Протилежне.

— Протилежне?

— Вивчає об'єкт, обмірковує його принципи, прагнуть ув'язнити себе. У ньому шукає він приводу жити. Намагається знов огорнути себе запиналом Маї¹, ілюзії світу.

— Гадаю, Теку, ти маєш рацію! — сказала Ратрі. — Як йому можна допомогти?

— Точно не знаю, пані.

Яма кивнув, і його темне волосся зблиснуло в стовпчику сонячного проміння, що перетинав вузьку веранду.

¹ Поняття з індуїстської традиції, ілюзорність світу. Тут також у персоніфікованому сенсі (ім'я богині).

— Ти розчовпав те, чого я не зміг, — визнав він. — Його вороття ще не повне, хоч він і носить тіло, ходить на людських ногах і говорить, як ми. Та думки його досі поза нашим розумінням.

— То що ж нам робити? — повторила Ратрі.

— Довго гуляти з ним на лоні природи, — відказав Яма. — Годувати ласощами. Хвилювати душу віршем і піснею. Роздобути для нього міцного питва — тут, у монастирі, його катма. Вирядити в барвисті шовки. Привести йому куртизанку, а то й трьох. Знову занурити в життя. Лише так він може звільнитися з божих кайданів. Дурень я, що раніше цього не помітив...

— Хіба що трохи, смертобоже, — сказав Тек.

У Яминих очах стрибнуло полум'я, чорне-чорнісіньке; відтак він усміхнувся.

— Що ж, малий, ти відплатив, — визнав Яма, — за всі ті зауваги, якими я, не дуже й думаючи, осипав твої волохаті вуха. Вибач мені, мавполюде. Ти справжній чоловік, та ще й кмітливий, спостережливий.

Тек уклонився йому. Ратрі пирхнула.

— Підкажи-но нам, Теку-розумнику, — бо ми, може бути, задовго богували, тож бачимо речі не під тим кутом, — як же нам провадити це його повторне олюднювання, щоб воно якнайліпше послугувало нашим цілям?

Тек уклонився й Ратрі.

— Як і запропонував Яма, — ствердив він. — Сьогодні, пані, заберіть його гуляти в передгір'я. Завтра владар Яма відведе його на узлісся. Післязавтра я візьму його туди, де дерева й трави, квіти й виноград. І ми побачимо. Побачимо.

— Хай буде так, — прорік Яма, і так було.

Дальшими тижнями Сем дедалі нетерплячіше очікував чергової прогулянки: спершу з легким передчуттям приємності, тоді з помірним запалом і врешті-решт — із пекучим нетерпінням. Він узяв звичку гуляти на самоті й робив це все

довше й довше: спочатку кілька годин зранку, потім і зранку, і ввечері. Відтак став виходити на цілий день, а інколи — ще й на цілу ніч.

Наприкінці третього тижня Яма й Ратрі обговорювали це рано-вранці на веранді.

— Не подобається це мені, — сказав Яма. — Ми не можемо ображати його, нав'язуючи своє товариство тепер, коли він його не бажає. Але ж там небезпечно, особливо для переродженого, як-от він. Ліпше б нам знати, як він проводить свій час.

— Хоч би що він робив, це допомагає йому вичуняти, — мовила Ратрі, запхнувши до рота тістечко й змахнувши пухлявою рукою. — Він уже не такий відсторонений. Більше говорить, навіть жартує. П'є вино, яке ми йому даємо. Його апетит повертається.

— Та як натрапить він на посланця Тримурті, то може стати йому край.

Ратрі поволі жувала.

— Проте не дуже ймовірно, що хтось із них никає десь тут саме тепер, — заявила вона. — Звірі бачитимуть у ньому дитя й не скривдять. Люди думатимуть, що він — святий пустельник. Демони ж його здавна бояться, тож поважають.

Але Яма лиш похитав головою.

— Владарко, не все так просто. Хоч я й розібрав більшість своєї апаратури та сховав її за сотні ліг¹ звідси, але такий інтенсивний енергообмін, до якого я вдався, не міг лишитися непоміченим. Рано чи пізно сюди навідаються. Я застосував екрани й глушники, та в деяких колах уся ця округа, напевне, привернула таку увагу, ніби на мапі затанцював Світовий вогонь. Невдовзі мусимо знятися з місця. Я б волів дочекатися, доки наш підопічний повністю одужає, але...

— А чи не можуть якісь природні сили давати такі самі енергетичні ефекти, що й твоя праця?

¹ В англomовних країнах під лігою звичайно розуміють відстань на 4,83 км.

— Звісно, і вони таки трапляються в цій місцині — саме тому я й вибрав її для нашої бази. Тож, може, усе обійдеться. Та маю сумнів. Мої шпигуни по селах поки що не доповідають ні про що незвичайне. Але дехто стверджує, ніби в день його вороття в небі над округою бачили громову колісницю, що промайнула на гребені бурі, мовби полюючи. Було то далеко звідси, та я не вірю, що це випадковість.

— Але ж вона не поверталася.

— Принаймні нам про це не відомо. Та боюся...

— То вирушаймо відразу. Я-бо знаю, що твої передчуття варті уваги. Ти ж наймогутніший із-поміж упалих. А от мені хоч на кілька хвилин погарнішати — і то вже вкрай важко...

— Сили мої, — сказав Яма, підливаючи їй чаю, — залишилися цілі, бо вони не того роду, що твої.

На цьому він усміхнувся, продемонструвавши рівні ряди довгих блискучих зубів. Усмішка ця захопила край шраму на лівій щоці й так піднялася аж до кутика ока. Він підморгнув, щоб поставити на цьому крапку, і повів далі:

— Вагомий складник моєї могутності — знання. Відібрати їх у мене не могли навіть кармовладці. Однак могутність більшої богиб спирається на фізіологічні особливості, що їх вони почасти втрачають, утілившись наново. Розум, якомсь це все пам'ятаючи, згодом певною мірою змінює тіло, породжуючи новий гомеостаз, уможливаючи поступове повернення могутності. Справді, моя міць вертається швидко й уже вся при мені. Та навіть без неї я можу воювати знанням, і це — сила.

Ратрі сьорбнула чаю.

— Хай би з якого джерела була твоя сила, та якщо вона підказує вшиватися, то мусимо вшиватися. Як скоро?

Яма розкрив кисет і, говорячи, почав крутити цигарку. Його смагляві гнучкі пальці, хтозна-вкотре зауважила вона, рухалися так, ніби грали на музичному інструменті.

— Скажімо, не варто затримуватись тут довше, ніж ще тиждень, щонайбільше — десять днів. До того часу треба відлучити його від цієї місцевості.

Вона кивнула.

— І куди ж далі?

— Мабуть, до котроїсь південної державки, де нашого приїзду-від'їзду ніхто й не завважить.

Він прикурив і затягнувся.

— Маю ліпшу ідею, — запропонувала вона. — Знай, що під іменем смертної я — хазяйка Палацу Ками¹ в Хайपुरі.

— Себто Курварію, мадам?

Вона спохмурніла.

— Простолюд і справді часто так його називає; і не кажи на мене «мадам» у тому самому реченні, бо це відгонить правдним натяком. Це осередок відпочинку, насолоди й благочестя... А також чи не головне джерело моїх доходів. Там, гадаю, буде добрий сховок для нашого підопічного; він буде оклигувати, а ми — планувати.

Яма ляснув себе по стегні.

— Авжеж! Авжеж! Хто шукатиме Будду в бурдеї, га? Добренно! Пречудово! То гайда до Хайпура, люба богине, до Хайпура й Палацу кохання!

Ратрі встала й тупнула сандалією по підлоговій плитці.

— Не смій говорити про мій заклад у такому тоні!

Він опустил очі й через силу стер усміх зі свого обличчя. Відтак устав і вклонився.

— Даруй мені, люба Ратрі, але це зізнання було таке раптове... — тут він закашлявся й відвернувся. Повернувшись назад, був сповнений стриманості й поштивості. Повів далі: — ...що мене заскочила явна невідповідність. Та тепер я й справді бачу: це — мудрий задум. Найдосконаліше прикриття, джерело не тільки твого добробуту, а й особистих таємниць купців, воїнів і жерців. Невіддільний складник життя суспільства. Запорука твого статусу, твого права голосу в громадських справах. Бог — чи не найдавніша професія у світі. Тому нам, упалим, більше ніж личить таїтися

¹ Кама — бог кохання в індуїзмі. Озброєний луком із цукрової тростини.

за палісадом іншої такої поважної традиції. Схиляюся перед тобою. Дякую за твою мудрість і завбачливість. Я не кпиту з підприємливості благодійниці та співзмовниці. Власне, я вже й не дочекаюся, коли туди потраплю.

Вона всміхнулася та знову сіла.

— Приймаю твоє елейне вибачення, о зміїний сину. Хай би що сталося, довго сердитися на тебе просто неможливо. Налий, будь ласкав, іще трохи чаю.

Відкинувшись на спинки крісел, Ратрі попивала чай, а Яма покурював. Завіса віддаленого атмосферного фронту затулила півкраєвиду. Та на них і досі світило сонечко, а веррандою гуляв прохолодний вітерець.

— Ти ж бачив залізний перстень на його пальці? — спитала Ратрі, поїдаючи чергове тістечко.

— Так.

— Знаєш, звідки він у нього?

— Не знаю.

— І я. Але, здається, нам варто це в'яснити.

— Еге ж.

— І як ми до цього візьмемося?

— Я доручив цю роботу Текові, який ліпше пристосований до лісу, аніж ми. Він саме йде його слідом.

Ратрі кивнула:

— Добре.

— Чув я, — мовив Яма, — ніби боги й досі, бува, навіднують найвидатніші Камині палаци на землі, зазвичай у змінній подобі, але подеколи в повній величі. Чи правда це?

— Так. І року не минуло, як до нас у Хайпурі заходив владар Індра¹. Десь зо три роки тому заглядав лже-Крішна². З усіх Небесних найбільше переляку в обслуги викликає саме Крішна Невтомний. Бешкетував він у нас цілий місяць, поламав чимало меблів і змусив викликати не одного лікаря. Ледь не

¹ В індуїзмі — бог-воїн, громовержець.

² Крішна — індуїстський бог-пастух, синьошкіре земне втілення Вішну.

дочиста знищив наші запаси вина й харчів. А якось однієї ночі ну грати на своїй свирілці¹ — зробив би це старий Крішна, то можна було б йому ледь не все вибачити. Але цього разу справдешніх чарів ми не почули, бо ж є тільки один істинний Крішна, темношкірий і волохатий, із червонючими палкими очима. А цей знай лише танцював на столах, спричинив неабиякий безлад, та й акомпанемент його був так собі.

— Він хоч розплатився за цей розгардіяш чимось іще, крім музики?

Вона засміялася.

— Та ну, Ямо. Нащо між нами риторичні запитання?

Він похлинувся димом.

— Сур'ю-сонце² ось-ось огорнуть хмари, — мовила Ратрі, визираючи вгору, — й Індра вб'є дракона³. Будь-якої миті задощить.

Монастир накрило хвилею сірості. Вітер посилюся, на стінах затанцювала вода. Злива, ніби намистяна завіса, загнула відкритий кінець веранди, куди вони дивилися.

Яма підлив чаю. Ратрі з'їла ще одне тістечко.

Тек пробирався лісом. Він стрибав із дерева на дерево, із гілки на гілку, пильнуючи стежку вниз. Хутро його було мокре, бо з листя на нього раз по раз зливалися крихітні водоспадики. За його спиною громадилися хмари, але на східному небі й досі сяяло вранішнє сонце, своїм червонясто-золотавим світлом роблячи з лісу строкате різнобарв'я. Звідусіль чувся пташиний спів: із переплетених лозами крон й із трав, що стінами височіли обабіч стежини. Давали концерт пташки, дзижчали комахи, час від часу лунав рик чи гавкіт. Листя ворухив вітерець. Стежка внизу дала крутий поворот і вивела

¹ Канонічний інструмент Крішни — не свиріль (скріплені сопілки), а бансурі, індійська флейта.

² Сур'я — бог сонця в індуїзмі.

³ В індійській міфології Індра звільняє води, убиваючи дракона на ім'я Врітра, який уособлює посуху.

на галявину. Тек зістрибнув на землю й рушив далі пішки, але на тому боці галявини знову повернувся на дерева. Тепер, зауважив він, стежка йшла паралельно горам, навіть забирала трохи назад у їхній бік. Звіддала почувся гуркіт грому, трохи згодом повіяв інший вітер, прохолодний. Тек стрибав далі, рвав вологе павутиння й лякав пташок, що здіймалися крикливими хмарками яскравого пір'я. Стежка й далі вела до гір, потроху вертаючи в бік, з якого починалася. Часом траплялися й інші втопані жовті доріжки; шлях ділився, перетинався, розгалужувався. У таких випадках Тек спускався на землю й вивчав сліди. Так, Сем повернув *тут*; Сем спинився попити біля *цього* ставка, де ростуть жовтогарячі гриби, вищі за рослявого чоловіка, із шапками досить широкими, щоб кілька таких могло сховатися там від дощу; Сем прибрав *цю* гілляку з дороги; тут він зупинився зав'язати сандалію; тут прихилився до дерева, де, за всіма ознаками, жила дріада...

За Тековою оцінкою, він відставав від переслідуваного на якихось півгодини — це давало Семові доволі часу дійти туди, куди він прагнув, і почати те, від чого був у такому захваті. Тепер попереду були гори, над якими маячів відблиск зірниць. Ще раз гримнуло. Вибравшись до передгір'я, де ліс порідшав, Тек посунув крізь високотрав'я на всіх чотирьох. Стежина вела все вище й вище та ставала дедалі кам'янистіша. Але Сем пройшов тут, тож і Тек слідував за ним.

Пилково-золотавий Божий Міст заступили хмари, що безугавно сунули на схід. Ударила блискавка, одразу по ній гримнув грім. Тут, на відкритому місці, вітер був швидший; він гнув трави; температура ніби нараз упала.

Тек відчув перші краплі дощу й кинувся шукати прихистку під однією зі смуг каміння. Вона була подібна до вузького живоплоту, трохи нахиленого в підвітряний, сухіший бік. Поки Тек рухався вздовж її низу, вперіщило, і світ геть знебарвився, щойно з неба зник останній синій клаптик.

Нагорі з'явилося море буремного світла, і звідти вивергнулися три шалені потоки, розбившись об кам'яне

ікло, що криво чорніло на вітрі десь за чверть милі вище на схилі.

Коли зір Тека прояснів, він нарешті зміг дещо роздивитися. Кожна впала блискавка начебто лишила по собі якусь свою частку, що стирчала й розгойдувалася в сірому повітрі, пульсуючи вогнем попри вологу, яка безперестанку линула на землю.

Тоді Тек почув регіт — чи то був примарний звук, що стояв у вухах від останнього грому?

Ні, таки регіт — гомеричний, нелюдський!

Трохи згодом хтось люто завив. Знову блимнуло, знову гримнуло.

Ще один сніп вогню замайорів поруч із кам'яним іклом.

Тек лежав нерухомо хвилин п'ять. Відтак це повторилося — виття, три яскраві зблиски, гуркіт.

Вогняних стовпів було вже сім. Чи стане йому сміливості наблизитися, обігнувши їх, і зазирнути на скелю-ікло з того боку?

А хай навіть і стане, і хай навіть, як відчував Тек, до цього якось причетний Сем, — та чим зарадить мавпа, якщо сам Просвітлений не впорається?

Відповіді не було, але ось він уже рухається вперед, скоцюрбившись у мокрій траві, забираючи далеко вліво.

На півдорозі це сталося знову; тепер уже височіло десять тих штукенцій, червоно-золотаво-жовтих, соваючись туди й назад, туди й назад, буцім прирісши до землі.

Тремтячи, Тек зіщулився, геть мокрий; дійшов висновку, що хоробрості в нього й справді не густо. Попри це він просувався далі, доки не порівнявся з тим дивним місцем, а тоді й проминув його.

За скелею він спинився посеред численних великих каменяк. Удячний їм за те, що прихистили й сховали від поглядів знизу, Тек дюйм за дюймом крався вперед, не зводячи очей з ікла.

Тепер він бачив, що та скеля частково порожниста. У її підніжжі була суха неглибока печера, де стояло навколішки двоє постатей. «Святенники моляться?» — подумав він.

І тут це раптом трапилось. На скелі обвалилося найжахливіше палахкотіння, що він колись бачив, та й не раз, і не на мить. Ніби вогнеязикий звір лизав і лизав каміння з лютим гарчанням десь зо чверть хвилини.

Розплющивши очі, Тек налічив двадцять полум'яних веж.

Один зі святенників нахилився, ворухнувши рукою. Другий зареготав. Цей звук долинув до Текової засідки разом зі словами:

— Очі змія!¹ Тепер мій!

— Яка кількість? — спитав перший, і Тек упізнав голос Великодухого Сема.

— Двічі стільки або квіт!² — ревнув другий, тоді гойднувся вперед-назад і повторив Семів жест. — Ніна зі Шринагіна!³ — продекламував він, знову гойднувся вперед-назад і ще раз ворухнув рукою.

— Священна сімка, — м'яко проказав Сем. Другий завив.

Тек заплющив очі й затулив вуха, передбачивши, чому могло передувати це виття.

І не помилився.

Коли палахкотіння й гуркотіння вщухнули, він глянув униз на химерно освітлену сцену. Рахувати й не подумав. Ясно було, що тепер над місциною висіло, чудернацько жаріючи, сорок вогнистих сутностей: їхня кількість подвоїлася.

Ритуал тривав далі. На Буддиній лівійці жеврів власним блідо-зеленкуватим сяйвом залізний перстень.

Знову почулося те «Двічі стільки або квіт!», знову Будда відповів: «Священна сімка».

¹ На жаргоні американських гравців у кості «змійні очі» (*snake eyes*) — дві одинички. Тут і далі автор дає сучасні йому ігрові вислови в трохи зміненій формі.

² Принцип подвоєння ставки (*double or nothing*): гравець, котрий програв, ставить удвічі більше. Якщо виграє, не буде винен нічого, якщо знову програє, то борг, відповідно, подвоїться.

³ «Ніна» означає «дев'ять» (від *nine*). Це слово заведено римувати з якоюсь географічною назвою.

Цього разу Тек був подумав, що схил під ним розколеться. Цього разу він був вирішив, що яскраве світло — це післяобраз, витатуйований на його сітківці крізь стулені повіки. Та він помилявся.

Розплющивши очі, Тек уздрів справжнісіньке військо рухомих блискавок. Їхнє палахкотіння било просто в мозок, і він затинив очі долонею, щоб можна було поглянути вниз.

— То що, Ралтарікі? — спитав Сем, і навколо його лівиці заграло ясне смарагдове світло.

— Ще разок, Сіддгартхо. Двічі стільки або квіт.

Дощ на хвилю послаб; у заграві полум'яного воїнства на схилі Тек розглядив, що істота на ймення Ралтарікі має буйволячу голову й зайву пару рук.

Здригнувся.

Прикрив очі та вуха й очікувально стиснув зуби. Незабаром це сталося. Ревло, палахкотіло й не вщухало, аж доки він зрештою не знепритомнів.

Коли Тек отямився, між ним і скелею-захистком були тільки сірість і лагідний дощик. Біля підніжжя скелі сиділа лиш одна постать — без рогів і надлишкових рук на додачу до звичайних двох.

Тек не ворушився. Він чекав.

— Це, — сказав Яма, вручаючи йому аерозоль, — відлякувач демонів. У майбутньому рекомендую ретельно ним окроплятися, якщо зберешся дуже далеко від монастиря. Я думав, у цій місцині ракашів¹ нема, а то б дав це тобі раніше.

Тек узяв балончик і поставив його на стіл перед собою.

Вони сиділи в Яминих покоях, шойно перекусивши. Яма відхилився на спинку крісла, тримаючи лівою рукою келих Буддиного вина, а правою — напівповну карафу.

— То що, отой Ралтарікі — справді демон? — спитав Тек.

¹ В індійській міфології фігурують ра́кшаси — демони, здатні міняти подобу.

— І так, і ні, — відповів Яма. — Якщо під демоном ти розумієш лихе надприродне створіння, що володіє неабиякими силами, довго живе й здатне тимчасово набувати практично будь-якої подоби, тоді відповідь буде «ні». Це загальноприйняте означення, але в одному воно хибне.

— Он як? І в чому ж?

— Це не надприродне створіння.

— Але решта — правда?

— Так.

— Тоді я не бачу різниці, надприродне воно чи ні, коли вже воно лихе, володіє неабиякими силами, довго живе й здатне довільно змінювати подобу.

— Ага, а різниця, бач, величезна. Це різниця між незбагненим і незбагненим, між наукою і фантазією, це — суть. Чотири сторони компаса — логіка, знання, мудрість і незбагнене. Перед цим останнім напрямком хтось схиляється. Інші ж туди наступають. Схилитися перед ним одним означає спустити з очей решту три. Незбагненому я ще можу скоритися, але незбагненному — нізащо. Той, хто схиляється перед цим останнім напрямком, — святий або дурень. Ні ті, ні другі мені не до душі.

Тек знизав плечима й відпив вина.

— Ну, а як щодо демонів?

— Збагненні. Я досліджував їх багато років, і, якщо пригадуєш, я ж був один із Чотирьох, котрі зійшли в Пекельний Колодязь після втечі Тараки¹ від владаря Агні в Паламаїдсу. Ти Тек-архівар чи хто?

— Був ним.

— То що ж ти, не читав про найперші задокументовані контакти з ракашами?

— Читав про дні, коли їх ув'язнювали...

— Тоді маєш знати, що вони — тубільці цього світу й були тут задовго до прибуття людства із загиблої Землі.

¹ Могутній асур (демон) в індійській міфології.

— Так.

— Вони істоти радше енергетичні, ніж матеріальні. За їхніми власними переказами, колись вони носили тіла й мешкали в містах. Та, прагнучи особистого безсмертя, пішли іншим шляхом, аніж людство. Знайшли спосіб увічнитись як сталі енергетичні поля. Відмовилися від тіл, щоб жити вічно вихорами сили. Але вони й не чистий розум. При них так і залишилися їхні повні колишні «я»; народжених матеріальними, їх досі вабить плоть. Хоч вони й можуть тимчасово прибирати буцім тілесного вигляду, та повернутися до плоті без сторонньої допомоги неспроможні. Століттями вони безцільно дрейфували цим світом. Відтак прибуття людства розбуркало їх від спокою. Вони набули подоб людських страхіть, щоб жахати людей. Тому їх довелося перемогти й ув'язнити глибоко під Ратнагарами. Винищити їх до ноги ми не могли. Дозволити їм дальші спроби захопити втілювальні машини й тіла людей — теж. Тому їх зловили в пастку й полонили у великих електромагнітних пляшках.

— Та Сем багатьох позвільняв, щоб вони йому служили, — пригадав Тек.

— Еге ж. Він уклав зі страхіттями угоду й додержав її, тож дехто з них і досі блукає світом. З усіх людей вони поважають, либонь, тільки Сіддгартху. А з усіма людьми мають один спільний великий порок...

— Який?

— Обожнюють азартні ігри... Грають на що завгодно, а ігрові борги — єдина в них справа честі. Інакше бути й не може, бо вони втратили б довіру інших гравців, а з нею — чи не єдину свою розвагу. А що вони дуже могутні, з ними, буває, грають навіть князі в надії виграти їхні послуги. Так програвано цілі держави.

— Якщо, — сказав Тек, — Сем, по-твоєму, грав із Ралтарікі в одну з тих прадавніх ігор, то що могло бути на кону?

Яма, допивши вино, знову наповнив келих.

— Сем — дурень. Ні, він — гравець. Тут є різниця. Ракаші контролюють енергетичні сутності нижчого ряду. За допомогою того свого персня Сем тепер командує гвардією вогняних стихійників, що їх виграв у Ралтарікі. Це смертоносні бездумні створіння, кожне з яких несе в собі потугу блискавиці.

Тек допив вино.

— Але що ж міг Сем поставити?

Яма зітхнув.

— Усю мою працю, усі наші зусилля за понад півстоліття.

— Тобто своє тіло?

Яма кивнув.

— Людське тіло — найбільша принада для будь-якого демона.

— Чого б це Сем пішов на такий ризик?

Яма дивився на Тека, але не бачив його.

— Це, мабуть, єдиний спосіб, яким він міг мобілізувати свою волю до життя, знову зв'язати себе своїм завданням — свідомо потрапити в небезпеку, узалежнити власне існування від кожного кидка костей.

Тек налив собі ще келих вина й одним духом випив.

— *Оце* для мене незбагненне, — сказав він.

Але Яма похитав головою:

— Просто незбагнене. Сем не зовсім святий, але й не дурень.

«Ну, майже...» — підсумував він собі й увечері обприскав периметр монастиря відлякувачем демонів.

Наступного ранку до монастиря прийшов якийсь чоловічок і всівся перед головним входом, поставивши біля себе жебрацьку чашу. Убраний був в однісіньку зношену доземну одяжину з цупкої коричневої матерії. На лівому оці мав чорну пов'язку. Залишки волосся були темні й дуже довгі. Гострий ніс, мале підборіддя й високі плоскі вуха робили його обличчя подібним до лисячого писка. Туго напнуту шкіру

ЗМІСТ

Розділ перший	7
Розділ другий	52
Розділ третій	96
Розділ четвертий	141
Розділ п'ятий	186
Розділ шостий	230
Розділ сьомий	275

Літературно-художнє видання

ЖЕЛЯЗНИ Роджер
Володар Світла

Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *І. М. Давидко*
Художній редактор *А. О. Попова*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *О. Г. Базан*

Підписано до друку 09.01.2019.
Формат 84х108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 16,8.
Наклад 4000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а. E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано згідно з наданим оригінал-макетом
у друкарні «Фактор-Друк»
61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51. Тел.: + 3 8 057 717 53 57

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093)170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безкоштовний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків
тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ
тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Желязни Р.

Ж52 Володар Світла : роман / Роджер Желязни ; пер. з англ.
Д. Дьоміна — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. — 320 с.

ISBN 978-617-12-4524-2

ISBN 978-0-575-09421-5 (англ.)

Після загибелі Землі екіпаж і пасажери космічного корабля «Зоря Індії» прибули на планету іншої зоряної системи, де існувало незнайоме землянам життя. Винищивши або ув'язнивши тубільців, члени екіпажу проголосили себе богами цієї далекої планети. Безсмертні, володарі найвищих технічних досягнень, вони мешкають у Місті Небесному, тоді як інші колоністи животіють у злидених містах і селах темної епохи. Але серед «богів» знаходяться прометеї, які прагнуть нести вогонь прогресу цим небожественним, звичайним людям. Та кожен, хто намагатиметься це зробити, прогніває Небеса. І не врятується жоден. Окрім тих, хто не втратив у собі людину...

УДК 821.111(73)